

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
17/2012 vp**

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain ja työturvallisuuslain muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2012 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain ja työturvallisuuslain muuttamisesta (HE 92/2012 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Antti Janas, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Sari Wulff, Verohallinto
- ylitarkastaja Keijo Päivärinta, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- II puheenjohtaja Kyösti Suokas, Rakennusliitto ry
- työmarkkinajohtaja Tapio Kari, Rakennusteollisuus RT ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— työ- ja elinkeinoministeriö

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Rakennusalan verovalvonta tehostuu

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä erittäin tärkeänä askeleena harmaan talouden torjunnan tehostamisessa ja puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä.

Rakentamispalvelujen tilaajalta ja päätoteuttajalta saatavat tiedot auttavat verohallintoa muodostamaan kokonaiskuvan yrityksestä ja sen

työntekijöistä. Tiedonantovelvollisuuden avulla saadaan täsmällistä ja oikeaa tietoa myös ulkomaisista yrityksistä ja työntekijöistä sekä heidän toiminnastaan Suomessa. Näiden tietojen avulla voidaan arvioida ja määritellä esimerkiksi kiinteän toimipaikan muodostumista, yleistä ja rajoitettua verovelvollisuutta sekä rekisteröintitarvetta arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja ennakkoperintärekisteriin.

Vertailutietoja on tarkoitus hyödyntää mahdollisimman reaaliaikaisessa verovalvonnassa ja vähentää näin harmaasta taloudesta johtuvia ve-

romenetyksiä, estää pimeän työvoiman käyttöä ja harmaan talouden yritysten toimintaa. Samalla edistetään rakennusalan kilpailutilanteen tervehtymistä ja parannetaan rehellisesti toimivien yritysten toimintamahdollisuuksia.

Valtiontalouden kannalta rakennusalan vuosittaiset veromenetykset ovat huomattavan suuria. Verohallinnossa vuonna 2008 käynnistyneen Raksaverovalvontahankkeen yhteydessä on tämän vuoden elokuun loppuun mennessä tehty noin 3 200 verotarkastusta, joissa on saatu tarkastettua noin 7 % alan yrityksistä. Pimeitä palkkoja eli palkkoja, joista ennakonpidätykset oli jätetty toimittamatta, löytyi yhteensä yli 200 miljoonaa euroa, ja niitä oli noin 40 %:ssa tarkastetuista yrityksistä. Lisäksi löytyi peiteltyjä osinkoja ja maksamattomia arvonlisäveroja. Tarkastusten tuloksena maksuunpantavaksi esitettyjä veroja on yhteensä noin 200 miljoonaa euroa.

Verohallinto on esittänyt uudistuksen investointikustannuksiksi 4,2 miljoonaa euroa ja pysyväksi vuosittaiseksi ylläpitomenoksi 1,0 miljoonaa euroa ja henkilöstötarpeeksi 109 henkilötyövuotta. Verohallinnon lausunnon mukaan harmaan talouden torjuntatehtäviin osoitetusta kehyksestä puuttuu kuitenkin edellä mainitusta 4,2 miljoonasta 0,5 miljoonaa euroa ja henkilöstön osalta kehykset mahdollistavat vain 84 henkilötyövuotta vuosille 2014 ja 2015. Ottaen huomioon uudistuksen merkittävyyden harmaan talouden torjumiseksi ja verovalvonnan tehostumisesta valtiontaloudelle saatavissa olevat hyödyt työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että uudistuksen edellyttämistä määrärahoista ja henkilöresursseista huolehditaan.

Työsuojeluviranomaisten tiedonsaantioikeuksien kehittäminen

Työsuojeluviranomaisten tarkastustoiminnan tehostamisen kannalta olisi tärkeää, että työsuojeluviranomaiset voisivat hyödyntää valvontatoiminnassaan verohallinnon rekisteritietoja tietoyhteyden välityksellä ilman erillisiä, yksilöityjä tietopyyntöjä.

Hallitusohjelmaan ja harmaan talouden torjuntaohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi purkaa viranomaisten väliseen tiedonvaihtoon liittyviä esteitä ja avata viranomaisrekistereitä harmaan talouden torjuntaviranomaisten käyttöön. Valiokunnan saaman tiedon mukaan verohallinnossa on käynnistynyt projekti, jonka tavoitteena on tehdä rajapinta, joka mahdollistaa viranomaisten välisen vaivattoman sähköisen tietojenvaihdon. Projektin toteuttaminen edellyttää, että eri viranomaistahoja koskevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että tietoja voidaan hyödyntää kattavasti ja rajapinnan käyttäminen on tarkoituksenmukaista. Tarkoituksena on, että ensimmäiset viranomaiset voisivat hyödyntää sähköistä rajapintaa vuoden 2014 alusta lukien.

Valiokunta pitää projektia erittäin tärkeänä. Valiokunta kiirehtii rajapinnan käyttöönottoa ja sen hyödyntämiseen tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmistelua.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta totesi harmaan talouden selvitysyksikön perustamista koskeneesta hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa (TyVL 16/2010 vp), että työsuojeluviranomaisten tulisi saada harmaan talouden selvitysyksikön laatimia velvoitteidenhoitoselvityksiä. Valiokunta toistaa kyseisessä lausunnossa esittämänsä näkemykset ja pitää tärkeänä lainsäädännön kehittämistä niin, että työsuojeluviranomaiset pystyvät hyödyntämään harmaan talouden selvitysyksikön asiantuntemusta ja siellä laadittuja selvityksiä oman tarkastustoimintansa suuntaamiseksi mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Työntekijälle suunniteltu rikemaksu

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tuli esiin ehdotus rikemaksun määräämisestä työntekijälle, joka pitää näkyvillä väärää tietoa sisältävää työturvallisuuslain 52 a §:ssä tarkoitettua tunnistetta tai toiselle henkilölle kuuluvaa tunnistetta tai laiminlyö sellaisen pitämisen näkyvillä.

Rikemaksun määrääminen työntekijälle työnantajalle säädetyn velvoitteen noudattamatta jättämisestä merkitsisi työntekijän ja työnantajan välisten vastuusuhteiden olennaista muuttamis-

ta ja edellyttäisi työntekijän ja työnantajan välisen suhteen kokonaisvaltaista uudelleenarviointia.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta edellyttää, että siltä pyydetään asiasta uusi lausunto, jos työntekijälle määrättävää rikemaksua koskevan säännöksen lisääminen lakiin tulee harkittavaksi.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että lakiehdotukset hyväksytään ja

että valtiovarainvaliokunta muutoin ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tarja Filatov /sd
vpj. Anne-Mari Virolainen /kok
jäs. Sanni Grahn-Laasonen /kok
Anna Kontula /vas
Jari Lindström /ps
Lea Mäkipää /ps

Annika Saarikko /kesk
Mikko Savola /kesk
Eero Suutari /kok
Katja Taimela /sd
Jani Toivola /vihr
vjäs. Anu Vehviläinen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.